

Міжнародний досвід у сфері забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

Рецензенти:
доктор педагогічних наук
В. Артюшин,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
І. Касперський

Аннотація. В статті досліджується досвід правового регулювання віднесення інформації до державної таємниці в США.

Ключевые слова: державна таємниця, віднесення інформації до державної таємниці, секретна інформація; засекречування матеріальних носіїв інформації.

Abstract. The article deals with practical aspects of legal regulation of state secrets classification in the USA.

Key words: state secret, state secrets classification, classified information, assigning security labels to data media.

УДК 355.40

КРАВЧЕНКО Роман Миколайович

РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРИНЦИПІВ ПРАВА У ВИЗНАЧЕННІ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОЇ КОНТРОЗВІДКИ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЩОДО КОНТРОЗВІДУВАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ

Постановка проблеми. Забезпечення ефективного співробітництва і взаємодії України з Євросоюзом та поступове входження до європейського політичного, економічного і правового простору можливе лише за умов наближення джерел вітчизняного права, практики діяльності державних, правоохоронних органів та

спецслужб до правових принципів і кращих стандартів, які діють у рамках європейських інтеграційних об'єднань. Здійснення конкретних заходів у цьому напрямку вимагає ґрунтовного та поглибленого вивчення принципів права Євросоюзу та пошуку оптимальних варіантів застосування цих основоположних ідей.

International experience in the field of ensuring information security of person, society, state

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історико-правовий аналіз еволюції системи загальних принципів права Європейського Союзу проводив О. Юхимюк. О. Козак вивчав інтеграційний вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів. Порівняльно-правовий аналіз критеріїв класифікації європейського і національного права був здійснений Л. Богачовою. Ю. Найдьон на основі аналізу, в тому числі рішень Європейського суду з прав людини, виділила основоположні засади оперативної діяльності СБ України. Водночас наразі відсутні дослідження, які б розкривали питання застосування європейських принципів права в інтересах посилення спроможностей органів військової контррозвідки Служби безпеки України щодо контррозвідувального забезпечення Збройних Сил України.

Мета статті полягає в аналізі ролі європейських принципів права у вдосконаленні засад діяльності органів військової контррозвідки СБ України та розмежуванні їх повноважень у сфері протидії зовнішнім та внутрішнім загрозам Збройним Силам України з іншими суб'єктами, що діють у сфері оборони та правопорядку.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній науковій і навчальній літературі під принципами права розуміють загальні вимоги до суспільних відносин і їх учасників, а також вихідні керівні засади, відправні установлення, що виражають сутність права і впливають з ідей справедливості й свободи, визначають загальну спрямованість і найістотніші риси чинної правової системи [1].

Принципи права – ідеологічна категорія, а це означає, що вони, як і право загалом, є формою суспільної свідомості, яка здійснює ідейний, інформаційно-виховний вплив загального характеру, тобто виконує функцію загального закріплення суспільних відносин, що і дає можливість розглядати їх з позиції певних ідей, керівних засад [2].

Принципи права покладені в основу як національного, так і наднаціонального права, визначають зміст і спрямованість правового регулювання, надають правопорядку необхідний аксіологічний вимір. Оскільки Україна проголосила курс на євроінтеграцію, вона не може не враховувати принципи, на яких будуються Євросоюз і його правова система. На думку О. Козака, успішне співіснування норм права ЄС із національними правовими системами сприяє подальшому поглибленню інтеграційних процесів [3].

Загальні принципи права є досягненням сучасної європейської цивілізації, виражають сутність європейського права і знаходять своє відображення у законодавстві Євросоюзу і рішеннях його судових органів. Основними принципами, на яких базується Євросоюз, є принципи свободи, демократії, правової держави, поваги прав людини і основних свобод [4]. Водночас слід враховувати складну природу правової системи Європейського Союзу, що сформувалася як узагальнена сукупність правових систем різних країн, які стали учасницями Європейського Співтовариства [5].

У виступі Спеціального доповідача з питання заохочення та захисту

Міжнародний досвід у сфері забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

прав людини і основних свобод в умовах боротьби з тероризмом Мартина Шейніна на Генеральній Асамблеї ООН 17 травня 2010 року зазначено, що спецслужби є органами держави і таким чином, як і інші виконавчі органи, пов'язані відповідними положеннями внутрішнього і міжнародного права [6]. Це передбачає, що вони ґрунтуються і діють відповідно до публічно доступного законодавства, яке відповідає конституції держави, а також міжнародних зобов'язань цієї держави в галузі прав людини.

К. Мартин і А. Жеплинський сформулювали принципи, дотримання яких є необхідним для визначення меж повноважень служб безпеки в конституційних демократіях [7]. Ними є:

1. Ефективний судовий захист.

2. Розділення влад для забезпечення системи стримувань і противаг таких, як законодавчий контроль за таємною діяльністю спецслужб шляхом надання звітів органам виконавчої влади.

3. Висвітлення і контроль діяльності служб безпеки засобами масової інформації та неурядовими організаціями.

4. Право доступу до урядової інформації.

5. Необхідні обмеження права уряду застосовувати покарання за розголошення чи публікацію урядової інформації.

6. Захист права особистості на висловлювання політичних поглядів, об'єднання і організації та участь в політичному житті країни.

В рамках проекту «Служби безпеки в конституційних демократіях», який реалізовував Гельсінкський фонд захисту прав людини у Варшаві у співробітництві з Вашингтонським Центром із вивчення національної безпеки, були сформульовані такі принципи контролю і відповідальності, що повинні визначати діяльність служб безпеки у відкритих та демократичних суспільствах:

1. Кожна особа має право на ефективний судовий захист у випадках порушення службами безпеки їхніх прав, включаючи право отримувати інформацію про подібні порушення.

2. З метою забезпечення розподілу влад служби безпеки, що належать до виконавчої влади, повинні нести відповідальність перед законодавчою владою, якій повинні бути гарантовані доступ до інформації, участь у призначенні керівників подібних служб, а також повноваження по визначенню бюджету, достатні для здійснення ефективного контролю.

3. В країнах, де запроваджений інститут омбудсмена, останній повинен мати повноваження по розслідуванню порушень прав людини службами безпеки, а також інформувати суспільство про результати таких розслідувань

4. Кожна таємна служба повинна створюватися на підставі законодавчого акту, що визначає межі повноважень цього закладу, методи його діяльності і засоби, що дозволяють контролювати таку діяльність.

5. Законодавці та інші зацікавлені громадяни повинні мати право

International experience in the field of ensuring information security of person, society, state

брати участь у прийнятті рішень з питань, що стосуються визначення цілей і завдань таємних служб, а також дозволених законодавством засобів, якими вони можуть користуватись.

6. Служби безпеки не повинні вести розслідування чи спостереження за особами, якщо немає достатніх підстав вважати, що вони вчинили чи мають намір вчинити кримінально каране діяння в інтересах іншої держави, а саме таке, що має ознаки шпигунства чи тероризму.

7. Слідство, включаючи арешти, розшук, позбавлення волі, повинне здійснюватися правоохоронними органами, а не службами безпеки.

8. Якщо таємні служби уповноважені збирати дані про благонадійність особи, доступ якої до інформації з обмеженим доступом є частиною її службових обов'язків, як державного службовця, право на недоторканність приватного життя, процесуальні та інші суб'єктивні права цієї особи повинні поважатись, включаючи попередження про те, що таку інформацію будуть збирати, і отримання на це дозволу особи.

Водночас у Тематичній доповіді Комісара Ради Європи з прав людини «Ефективний демократичний нагляд за діяльністю національних служб безпеки» особливо відзначається, що серед членів Ради Європи немає країни, система нагляду якої узгоджувалася б з усіма міжнародними та регіональними принципами і позитивною практикою, так саме не існує найкращого підходу до організації нагляду за службами безпеки [8].

Ю. Найдзон, аналізуючи, в тому числі рішення Європейського суду з

прав людини, виокремила основоположні засади оперативної діяльності СБ України: обов'язковість визнання верховенства права, прав і свобод людини, неухильного дотримання положень чинного законодавства; неприпустимість здійснення такої діяльності з урахуванням особистих політичних уподобань; адекватність застосування передбачених чинним законодавством оперативних сил та засобів загрозам державній безпеці [9].

Резолюція 1466 (2005) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною» рекомендує реформувати Службу безпеки України відповідно до стандартів Ради Європи, зокрема Рекомендацій Парламентської Асамблеї №№ 1402 (1999) та 1713 (2005). Резолюція 1755 (2010) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Функціонування демократичних інституцій в Україні» закликає органи влади реформувати Службу безпеки та її функції відповідно до європейських стандартів [10; 15].

Традиційно радники з країн НАТО та ЄС у питаннях реформування служб безпеки беруть за основу резолюцію ПАРЕ 1402 (1999) про контроль за внутрішніми службами безпеки держав-членів Ради Європи [15]. Парламентська асамблея в цьому документі не тільки засвідчує важливість та значущість цих служб для демократичної спільноти щодо захисту національної безпеки і свобод демократичних країн, але і визначає наступні напрями реформування спецслужб, які займаються питаннями внутрішньої безпеки:

Міжнародний досвід у сфері забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

1. Демілітаризація (позбавлення її співробітників статусу військово-службовців). Спецслужби не повинні організаційно мати військову структуру.

2. Відмова від підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю. Боротьба з організованою злочинністю та певні економічні завдання для спецслужб можуть надаватися виключно тоді, коли ці угруповання мають чітко визначені актуальні ознаки загрози національній безпеці.

3. Відмова від підрозділів з економічної безпеки.

4. Позбавлення функції досудового слідства.

Водночас не слід забувати, що робота над рекомендаціями ПАРЕ 1402/1999 почалася в 1994 році, що співпало з певним «романтичним» періодом світової і європейської політики після повалення тоталітарних режимів на території колишнього СРСР та країн Східної Європи. Протягом майже двадцяти років відбулися суттєві зміни в європейському безпековому середовищі, пов'язані з виникненням нових загроз, що, безумовно, мало результатом посилення ролі й місця служб безпеки у забезпеченні інтересів держави і суспільства.

Робоча група з контролю за діяльністю спецслужб Женевського центру демократичного контролю за діяльністю збройних сил у ході дослідження питань демократичного контролю за діяльністю військових відомств та органів безпеки зробила висновок, що хоча кожен перехідний період є унікальним за своєю специфікою, немає і двох країн з однаковим

досвідом перехідного періоду, хоча багато проблем і завдань, що стоять перед спецслужбами держав в перехідний період, у всьому світі є аналогічними [12].

Керівник Інформаційно-аналітичного центру національної безпеки України В. Полевий вважає, що єдиної практики чи обов'язкових стандартів організації спецслужб ні в ЄС ні в НАТО немає. Тому в Європі залишаються країни, спецслужби яких займаються і протидією оргзлочинності, і/чи мають компетенцію досудового слідства, і/чи є військовими структурами [13].

В огляді «Реформа демократичного цивільного контролю над Збройними Силами та іншими військовими формуваннями в Україні: наступні кроки», проведеному Інститутом Євро-Атлантичного співробітництва за підтримки Європейського Союзу і Центру демократії та верховенства права, зазначається, що застосування норм, притаманних розвинутим демократіям, вимагає створення демілітаризованої служби контррозвідки без функцій слідства та боротьби з корупцією і економічними злочинами. При цьому принциповим залишається питання подальшої інтеграції військової контррозвідки в систему розвідки Міністерства оборони або передачі її в систему військової поліції Міністерства оборони. Водночас автори огляду зазначають, що до цього часу залишаються суттєві застереження стосовно того, чи українська військова контррозвідка, особливо її агентурний потенціал, виграють від переходу до Міністерства оборони більше, ніж якщо вони ще залишаться в

International experience in the field of ensuring information security of person, society, state

одній системі з СБУ. Поки що потрібно докласти більше зусиль для створення в Міністерстві оборони України необхідних правових, соціальних та оперативних засад для того, щоб можливі трансформації були не даниною формальностям, а осмисленим кроком, який забезпечить більш ефективну безпеку та дієвий демократичний цивільний контроль [14].

Отже, в контексті реформування Служби безпеки України потребує вирішення фундаментальна проблема, яка є дуже чутливою та суперечливою тому, що мова йде про «забезпечення правильного балансу між нашою концепцією свободи та нашою потребою у безпеці», про що йдеться у Рекомендаціях ПАРЄ 1713 (2005) «Про демократичний нагляд за станом у сфері безпеки в країнах-членах» [15].

У січні 2016 року розпочала роботу Міжнародна дорадча група з питань реформування СБУ, до складу якої увійшли радники Консультативної місії ЄС з реформування сектору цивільної безпеки України, народні депутати України, провідні вітчизняні експерти та науковці. В результаті відкритого діалогу з експертним середовищем і громадськістю розроблено проект Концепції реформування Служби безпеки України, який, зокрема, враховує рекомендації Парламентської Асамблеї Ради Європи з питань контролю за діяльністю служб внутрішньої безпеки. Цей доктринальний документ окреслює вектори змін, що визначатимуть модель оновленої служби і, зокрема, органів військової контррозвідки [16].

Для підвищення відкритості та прозорості спеціальної служби передбачено посилення демократичного цивільного контролю (передусім громадського) за діяльністю СБУ. У сфері правоохоронної діяльності Служба позбавлятиметься невластивих для сучасної європейської спецслужби функцій шляхом їх поступової передачі іншим державним органам. Насамперед це стосується функції боротьби з корупційними правопорушеннями, що не становлять загрози життєво важливим інтересам нашої держави.

Водночас у діяльності вітчизняної спецслужби посилюватиметься контррозвідувальна складова, а основні зусилля її підрозділів будуть спрямовані на запобігання та припинення таких особливо небезпечних злочинів, як терористичні акти, шпигунство, диверсії, державна зрада тощо.

У сфері досудового розслідування предметна підслідність органів безпеки поступово буде обмежена злочинами проти основ національної безпеки України, терористичної спрямованості, проти встановленого порядку поведінки з інформацією з обмеженими доступом та іншими злочинами, що становлять загрозу національній безпеці України.

Оновлена спецслужба також зосередиться на протидії кіберзлочинності, можливі наслідки якої створюють загрозу життєво важливим інтересам України, насамперед об'єктам критичної інфраструктури.

Отже, можна зробити висновок, що важливим аспектом вирішення

Міжнародний досвід у сфері забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

завдань реформування Служби безпеки України є розроблення та внесення змін до нормативно-правових актів, які регулюють основні засади діяльності СБУ та розмежують її повноваження з іншими суб'єктами сектору безпеки. В сенсі виконання завдань контррозвідувального забезпечення Збройних Сил України принциповим є розмежування функцій забезпечення безпеки та правопорядку.

Зокрема, щоб утримувати збройні сили у стані бойової готовності військового командування повинне мати засоби ефективного та дієвого підтримання внутрішньої дисципліни. З огляду на зазначене багато експертів та практиків вважають за необхідне запровадження цілісної системи військової юстиції, яку за функціональною ознакою формує тріада військових органів: правопорядку, нагляду та правосуддя [17].

У цьому контексті важливими є ініціативи Міністерства оборони України, яким спільно з групою народних депутатів України розроблено проект Закону України «Про Військову поліцію України». Свою пропозицію щодо військової поліції українські законотворці аргументують, зокрема, тим, що в більшості провідних країн Європи та світу існують правоохоронні органи з військовим статусом (військова поліція, карабінери, жандармерія), які наділені повноваженнями на досудове розслідування злочинів, вчинених військовослужбовцями, а також окремими правами національної поліції для забезпечення правопорядку в районах ведення бойових дій [18].

Крім того, слід зазначити, що Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287, передбачає, що створення військової поліції є одним із напрямків реформування Збройних Сил України [19].

Більш докладно згадана мета та шляхи її досягнення визначаються Стратегічним оборонним бюлетенем України, який схвалений Указом Президента України від 6 червня 2016 року № 240 [20]. У ньому закріплена оперативна ціль 3.7 щодо реформування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у Військову поліцію з наданням їй права здійснювати досудове розслідування військових злочинів та права ведення оперативно-розшукової діяльності.

На завершення хотілося б згадати ще один принцип, який дедалі все більше визначає державну політику європейських країн – принцип прагматизму.

У своїй передмові до Глобальної стратегії Європейського Союзу із зовнішньої політики та політики безпеки Верховний Представник Європейського Союзу з іноземних справ та політики безпеки Федеріка Могеріні зазначила, що «нам потрібна сильна Європа. Такої Європи заслуговують наші громадяни, такої Європи чекає весь світ. Ми переживаємо екзистенціальну кризу як всередині Європейського Союзу, так і за його межами. Наш Союз під загрозою. Наш європейський проект, який приніс із собою безпрецедентний

International experience in the field of ensuring information security of person, society, state

мир, процвітання та демократію, ставиться під сумнів... Ми будемо керуватися чіткими принципами. Вони беруть свій початок як із реалістичної оцінки поточної стратегічної обстановки, так і з ідеалістичного прагнення побудувати кращий світ. Безкомпромісний прагматизм буде визначати наші зовнішні дії у найближчі роки» [21].

Прагматизм, який ще називають сучасним позитивізмом, висуває базовий регулятивний принцип усякого теоретичного і практичного мислення, який полягає в необхідності досягнення максимальної ясності розуміння. Іншими словами, прагматизм закладає принцип результативної практики як критерію смислу та істини [22].

Як вважає О. Горенко, державотворчий прагматизм диктує необхідність переходу до якісно нового розуміння ефективності. Та й сам курс на європейську інтеграцію, засвоєння європейського досвіду – це перш за все адекватна рецепція європейського розуміння ефективності. Йдеться не про сліпе наслідування його як неперевершеного взірця, а про методологічний аналіз цього історико-культурного явища. Шлях гармонізації – це методологічно вивіреним

шлях набуття нового рівня власної внутрішньої зрілості за всіма ключовими цивілізаційними показниками із прагматичним використанням та дбайливим ставленням до всього вигідного і конструктивного у галузі міжнародної співпраці [23].

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що застосування європейських принципів права у визначенні повноважень органів військової контррозвідки Служби безпеки України щодо контррозвідувального забезпечення військових формувань для досягнення максимальної ефективності вимагає створення та правильного застосування належних юридичних та адміністративних процедур. З цією метою відповідно до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС повинен використовуватись інституційний механізм адаптації, в основу функціонування якого покладено ідею досягнення приблизної відповідності (адекватності) українського законодавства європейському. Зазначене вимагає проведення ґрунтовного аналізу системи та змісту правових норм, що регулюють діяльність органів військової контррозвідки європейських країн.

Список використаних джерел

1. Стрельцова О. В. Загальні принципи права як джерело права Європейського Союзу / О. В. Стрельцова // Альманах права. – 2012. – Вип. 3. – С. 265–269.
2. Колодій А. М. Принципи права: генеза, поняття, класифікація та реалізація / А. М. Колодій // Альманах права. – 2012. – Вип. 3. – С. 42–46.
3. Козак О. Інтеграційний вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів [Електронний ресурс] / О. Козак // Вісник Національного університету «Львівська політехніка».

Міжнародний досвід у сфері забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

Юридичні науки. – 2016. – № 55. – С. 205–210. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_855_34.

4. Богачова Л. Л. Принципи європейського і національного права (порівняльно-правовий аналіз критеріїв класифікації) / Л. Л. Богачова // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. – Харків, 2013. – Вип. 26. – С. 47–60.

5. Юхимюк О. Еволюція системи загальних принципів права Європейського Союзу [Електронний ресурс] / О. Юхимюк // Історико-правовий часопис. – 2016. – № 1. – С. 53–57. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipch_2016_1_12.

6. Доклад Специального докладчика ООН по вопросу о поощрении и защите прав человека и основных свобод в условиях борьбы с терроризмом Мартина Шейнина Совету по правам человека ООН, 17 мая 2010 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G10/134/12/PDF/G1013412.pdf>.

7. Специальные службы в условиях конституционной демократии и общественные интересы [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://khpg.org/ru/index.php?id=1084719840>.

8. Эффективный демократический надзор за деятельностью национальных служб безопасности [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rm.coe.int/democratic-oversight-o>.

9. Найдъон Ю. О. Принципи діяльності уповноважених оперативних підрозділів, як фундаментальні засади дотримання законності / Ю. О. Найдъон // Журнал східноєвропейського права. – 2016. – № 29. – С. 55–62.

10. Резолюція 1466 (2005) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/994_611.

11. Резолюція 1755 (2010) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Функціонування демократичних інституцій в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a19.

12. Деятельность спецслужб и демократический контроль – точка зрения профессионала [Електронний ресурс]. – Режим доступу : or_03intelligence-practice_ru.pdf.

13. Владимир Полевой. Направления реформирования спецслужб Украины: соответствует европейская интерпретация реальности потребностям обеспечения национальной безопасности? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mediarbo.org/2016/01/25/napravleniya-reformirovaniya-spetssluzhb-ukrainyi-sootvetstvet-evropeyskaya-interpretatsiya-realnyim-potrebnostyam-obespecheniya-natsionalnoy-bezopasnosti/?lang=ru>.

14. Реформа демократичного цивільного контролю над збройними силами та іншими військовими формуваннями в Україні: наступні кроки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ieac.org.ua/public/item/68-reforma-demokratychnohotsyvilnoho-kontroliu-nad-zbroinymysylamy-ta-inshymy-viiskovymy-formuvanniamy-v-ukraini-nastupni-kroky>.

15. Закон «О национальной безопасности Украины» 2018 года близок по своей философии к Закону «О национальной безопасности США» от 1947 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://m.day.kyiv.ua/ru/article/den-planety/voyna-o-reformy>.

16. Кястутис Ланчинкас. Большая реформа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.pravda.com.ua/rus/columns/2017/08/29/7153448/>.

17. Котляренко О. Перспективи формування військової поліції як складової системи військової юстиції в Україні [Електронний ресурс] / О. Котляренко // Науковий часопис Національної академії

International experience in the field of ensuring information security of person, society, state

прокуратури України. – 2016. – № 1. – С. 56–64. – Режим доступу : <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/9-2016/kotlarenko.pdf>.

18. Створення Військової поліції дасть змогу краще забезпечити конституційні права військовослужбовців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mil.gov.ua/news/2017/08/11/stvorennya-vijskovoi-policzii-dast-zmogu-krashhezabezpechiti-konstitucijni-prava-vijskovosluzhbovciv/>.

19. Стратегія національної безпеки України до 2020 року, затверджена Указом Президента України № 287 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» від 26 травня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070>.

20. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року «Про стратегічний оборонний бюлетень України» : Указ Президента України від 6 червня 2016 року № 240/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0006525-16.

21. Глобальная стратегия Европейского Союза по внешней политике и политике безопасности [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://eeas.europa.eu/ru/eu-information-russian/7822/globalnaya-strategiya-evropeyskogo-soyuza-po-vneshney-politike-i-politike-bezopasnosti_ru.

22. Павенцький-Фільц Олександр. Етичний прагматизм [Електронний ресурс] / О. Павенцький-Фільц. – Режим доступу : <https://zbruc.eu/node/41099>.

23. Горенко О. Державотворчий прагматизм у відкритому суспільстві / О. Горенко // Політичний менеджмент. – 2003. – № 1. – С. 29–36.

Рецензенти:

доктор юридичних наук,
професор І. Авдошин,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
Р. Чорний

Аннотация. Научное обоснование приоритетов развития органов военной контрразведки Службы безопасности Украины невозможно осуществить без изучения и внедрения соответствующих организационных, нормативно-правовых основ деятельности ведущих европейских спецслужб и европейских принципов права.

Избран курс на евроинтеграцию, Украина должна следовать и принципам права, на которых строится Евросоюз и его правовая система. И это возможно

Abstract. The development priorities of military counter-intelligence agencies of the Security Service of Ukraine cannot be implemented without studying and introduction of relevant organizational, regulatory and legal frameworks for the activities of leading European secret services and European legal principles. Having chosen the course aimed at the European integration, Ukraine should follow the principles of law considered by the European Union and its legal system. It is possible only in case the sources of national jurisdiction are adapted and the practical governmental activities of

Міжнародний досвід у сфері забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

только при условии адаптации источников национального права, приближения практики деятельности государственных, правоохранительных органов и спецслужб к правовым принципам и лучшим стандартам, которые действуют в рамках европейских интеграционных объединений. Однако осуществление конкретных мероприятий в этом направлении требует не слепого копирования, а углубленного изучения принципов права Евросоюза и поиска оптимальных вариантов реализации этих основополагающих идей.

В Украине пока что нет исследований, раскрывающих суть применения европейских принципов права в интересах усиления возможностей органов военной контрразведки Службы безопасности Украины в отношении контрразведывательного обеспечения Вооруженных Сил Украины, что в целом определяет актуальность предложенного научного исследования. Автором проанализирована роль европейских принципов права в усовершенствовании основ деятельности органов военной контрразведки СБ Украины и разграничении их полномочий в сфере противодействия внешним и внутренним угрозам Вооруженным Силам Украины с другими субъектами, действующими в сфере обороны и правопорядка. По результатам проведенного исследования предложены научно обоснованные рекомендации.

Ключевые слова: контрразведывательное обеспечение, военная контрразведка, европейские принципы права, вооруженные силы.

law enforcement and intelligence agencies are approximated to the legal principles and best standards which exist within the framework of European integration associations.

However, the implementation of specific measures in this direction does not require blind copying, but a profound studying of the EU legal principles and the search for optimal options for the implementation of these fundamental ideas. There was no research conducted in Ukraine revealing the essence of application of the European principles of law aimed at strengthening the capabilities of military counter-intelligence agencies of the Security Service of Ukraine connected with counter-intelligence support of the Armed Forces of Ukraine, which, as a whole, proves the significance of the above mentioned scientific research.

The author analyzed the role of the European principles of law in improving the fundamentals of the Security Service of Ukraine military counter-intelligence agencies and delimiting their powers in the field of countering external and internal threats to the Armed Forces of Ukraine with other actors operating in the field of defense, law and order. On the basis of the results of the research conducted, the author proposed some scientifically grounded recommendations.

Key words: counter-intelligence support, military counter-intelligence, European legal principles, armed forces.